

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

**РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:**
Львів, Ринок 10. II. пов.
Конто нум. шак. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Гол. Редактор приймає
від 11—12 год. передпол.
Репортажи не приймаються.

ПЕРЕДПОДАТА:
Місечно в ціну 450 ш.
ЗА ГРАНИЦЮ:
В Англії 1 дол., Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр.,
Італії 750 лір, Німеччині 750
м., Польщі 5 ш. фр.,
Чехословаччині 30 к. р.
Норвегії 150 нор., Болгарії 750
лв., Австрії 750 ш. Зима
середня 1 год.

**В справі оголо-
шень звертатися
до Адміністрації.**
ЦІНА
ПІСЛЯ ПРИЙМАННЯ
20 сот.

Нові спроби старого союзу.

Французький пропальний капітал. — Північні влада. — Нова французько-радянська конференція. — Суперечні інтереси і надії.

Найважливішою справою, яка теж до цього часу на французько-радянських відносинах, це передплатні договори. Тисячі французьких громадян, які поклали свої ошадності на „союзного коша“, царську Росію, програли. Революція зачепила їм доступ до джерел їх процентів, а навіть прогинула капітал придбаваний роками западними ризиками пересічних французьких громадян. Може кожного Француза є коти від 40 років з придбаного капіталу. Тисячі дрібних рентієрів лишилися на леду після упадку царського режиму. Довги російської держави, яка могла після виграної війни сплатити їх швидко Франції, счернула революційна радянська влада, яка заявила, що не признає цих зобов'язань імперіалістичного режиму, який використовував гроші для допомоги Франції проти інтересів працюючого населення на територіях російської держави.

І від цього часу порвалася дипломатичні відносини Франції з СРСР. Увесь хист французьких дипломатів не помагав, щоб доказати радянським дипломатам, що працююче населення Франції не повинно зазнавати втрат у наслідок російської революції. Однак прийшли були сильніші. Радянський граф повторив, що не може порушити своїх зав'яз про ствердження доречних зобов'язань.

Після кількох спроб порозумітись у цій нелегкій справі, у французьких міністерстві закордонних справ почався минулого тижня нова французько-радянська торговельна конференція. Почав її короткою промовою прем'єр міністрів і мін. закордонних справ Бірен. Він заявив, що предмет цих згод цікавить велику кількість Французів з усіх суспільних клас, головним з найблизької, супроти якої російська демократія не повинна поставитись байдуже. За ним, голова французької делегації, де Монзі, бачив, голова радянського комітету з м-стай зак. справ для „російського питання“ відповів ще раз, що французька делегація не покине о-жорення прав, дуже численних невинних, немисливих людей, добровільних клієнтів тої Росії, якої законним спадкоємцем став СРСР. Франція хоче найти відповідну форму зв'язків цих минулих долів при допомозі нинішніх засобів. Це був якийсь натяк на відшкодування на націоналізовані радянським урядом частин французьких підданств.

На це відповів голова радянської делегації Раковський. Він вказав на труднощі у вирішенні таких справ, з огляду на основу перебування суспільного ладу в Росії і Європі в волюнтаризм. А проте він вірить у можливість подання суверенних інтересів. Радянський уряд уже давно годиться на сплату долів „дрібним вірникам“, але ставитись до цього практично: він кустить рахуватись з змінною пенсійною своєю населення і необхідністю мати нову матеріальну підмогу, щоб дати на собі нові зобов'язання.

Важливі (нова позичка від Франції). Конференція утворила чотирьох секцій: юридичну, економічну, фінансову та політичну. Завданням політичної буде подати працю інших секцій. І вона піде перша робота: — подати домагання французьких вірників і передвості претензії з ліній радянської політики, яка силкується відсунути питання компенсації, а справу сплати долів зв'язати з новою позичкою.

Між французькими делегатами є і

різні думки щодо вислідів цієї конференції. Бірен не вірить у перспективу торговельних відносин з СРСР. Головною ідеєю такого порозуміння є відновлення франко-російського союзу. Для радянської політики нова Радаль було би корисне, але для Франції без практичного пожитку. З другого боку, хоча як радянському уряду не по нутру теперішня німецька позичка, він не хоче зривати з Німеччиною. Ще більше утопічно є ідея подати СРСР з Польщею та Румунією при допомозі Франції. Радянська політика пробуючи нового порозуміння з Францією, хоче в даний момент звести Німеччину з вибраного шляху, небезпечного для неї.

Безсилля наслідком угоди.

Кандидат меншости головою Жидівського Клубу.

Цього тижня у Жидівському клубі політичне безголов'я, але остаточно прийшов кінець і для нього, дарма, що покищо тільки позирний. Для 2. березня ц. р. прийшло в жидівському клубі до вибору нового голови. Та сам акт вибору попередили ще деякі події, яких промовчати не можна.

Ще 28. лютого ц. р. рішенням ексекутива Східно-галицької сіоністичної організації звернулося до вояківської національної ради сіоністичної організації на шлу Польщу з домаганнями, щоб вибори голови жидівського клубу відложили аж на час по скликанню загально-польського сіоністичного з'їзду, що визначений на 14. і 15. березня ц. р. В зв'язку з тим домаганням скликано окреме засідання президії національної Ради на день 2. березня ранком. На засіданні президії відкинуто домагання львівської ексекутиви та заявлено за вибором голови клубу ще того самого дня. Рішення запало в неприсутності представника львівської ексекутиви, що дуже озлобило східно-галицьких угодівців. Та рішення це запало між иншим і під пресією сіоністичних послів з конгресівки, що загрозили уступленням з жидівського клубу, якщо вибори голови не відбудуться саме 2. березня.

Біль 1. год. в полудне почалося засідання жидівського клубу. Посол Тон поставив внесення, щоб голосувати в соїмі за ратифікацією львівського договору згідно зі становищем представників клубу, яке вони заявили в цій справі в соїмовій комісії закордонних справ. Внесення прийнято всіма голосами за винятком голосів Гітахдуту, що були проти.

По тім приступлено до вибору голови клубу. Сен. Мендельсон (Агула) поновив давнє внесення на вибір колегіальної президії. Пос. Левін натомість домагався переведення дискусії над майбутньою політичною лінією клубу. Він доказував, що будучи головою повинен вийти з групи прихильників угоди, щоб таким чином доказати, що жидівський клуб не виступає до боротьби з польською суспільністю. Пос. Розенблат висунув кандидатуру посла Гартгласа на голову і спротивився дискусії його

підтримав посол Шипер. Посол Райєс домагався проведення ухвали, що клуб переходить до опозиції проти уряду. Посол Геллер заявив теж за переходом клубу до опозиції і за зриванням угоди. Крім того заявив, що його група буде голосувати за кандидатуру Гартгласа тому, бо його вибір ідентичний з шловитим зриванням угоди політики.

Пос. Райх поучував авторитетно радикалів про те, що між переходом до опозиції в зв'язку з останніми виступами мін. освіти Габського і зриванням угоди є велика різниця. І коли перше допустиме а може й оправдане, то друге недоцільне і недопустиме. Бож треба, на думку Райха, признати безсторонню, що угода дала для Жидів деякі користі. Не можна собі дозволити на жарт боротьби з польською суспільністю. За Райхом пішов пос. Айзенштайн, що теж доказував користі угоди. Сенатор Грускер заявив за кандидатуру Гартгласа. Мейєрера поставила внесення на відчотення вибору голови клубу. При голосуванні цей внесок перелав.

Перед самим вибором зложив сенатор Мендельсон декларацію від ортодоксів, в якій зазначив, що есентуальна опозиція клубу мусить бути дуже оглядною та мати всі позначки того, що її спричинили економічні утиски жидівства, та що вона не має на меті зривати угоди. Ортодокси бажали би бачити на становищі голови угодовців, а тому що на те не заноситься, то ортодокси не візьмуть участі в голосуванні, хоч на будуче не позбавлять опозиційного голови права виступати і в їх імені за кожноразовим порозумінням. Сам перебіг виборів нашим читачам відомий. Пос. Гартглас одержав 12 голосів на всіх 33 учасників виборів, 20 адержалих від голосування, а один не брав участі в виборах. За Гартгласом голосували сіоністи з конгресівки, Гітахдуту, пос. Тон, сенатори Грускер, Рінгель і Розенштайн. Здержалися від голосування ортодокси, Агула, Мізраші та східно-галицькі сіоністи. Посол Гартглас заявив, що рішення в справі прийнято вибору чи його відхилення згідно по насад

Захопом співзвучного Товариства „Колонійський Боян“

відбудеться в п'ятницю, 7. березня, в сазі Каси Опалитости в Кочкаві

КО АЦЕРТ

в котрій нім інших виступає участь Жарма з жидівських виступів спичає м. Софія Корбуто м. Концертанта, які надано жидівським музичні студії в Мехіко, м. в колах рад. опірників армії Росії-ого Мейєрера, Біз-а і інших а також всім українським композиторам. Концерт буде, в який виступити ще й історичними творами — як О-дег соната Опер-а на сюжети і фортені і солони твори скомпоновані Чабковського. Клейн-а, Сарака-а — буде по п'ятих кохоті Бортнянського другим з мін. найкращою інтересом та діячим композитором в Іспанії „Кол-Майковського 1331 Боян“.

зі своєю групою. Щойно по виборі голови рішення клубу відбудеться наступного дня засідання, присвячене дискусії на тему: політика жидівського клубу. Ясно, що відрезультати цієї дискусії залежатиме те, чи Розенблат прийме вибір, чи його відкине.

Ми зreferували так докладно перебіг виборів нового голови жидівського клубу тому, щоб наші читачі мали змогу пересвідчитись в тому, які страшні наслідки для жидівської політики мала угода Райха. Жидівський клуб став тепер безсилним, його нищить внутрішня нагода і границя. А не-ж-і-є те, що так дуже бажав досягнути фактичний реалізатор польської жидівської угоди Ст. Грабський. Він розсварив Жидів, кинув поміж них кість незгоди і тим самим порвав їх належної беззастовності. Стара, випробована метода й тим разом Грабського не завела навіть у відношенню до хитрків (яко дехто думає!) жидівських політиків.

Навіть як би Гартглас прийняв вибір, то його позиція в клубі, а тим самим і в політичних виступах була би слаба, а само його головство стало б ефемеридою. При першій нагоді його прозачуть у дощ. Тої історія почнеться по-ново. В результаті жидівський клуб розіб'ється. Однимок побіжкою з тієї історії вийде польський уряд а точніше кажучи, фактичний його керівник Ст. Грабський. Доки буде в силі угода, доти жидівський клуб не сконсолідується і зі своїм недуги не виличиться. Угода спричинила перманентну крапу і перманентну незгоду між Жидями. А ось це слід вистіти до політичних активів східно-галицьких чи пак „малопольських“ сіоністів зліх-стну Райха.

Примари радянсько-японської війни.

Японська преса обговорює можливість війни з СРСР. в причині поступування СРСР. у Манджурії. Реакційна преса заваляє, що війна неминуча, тому сльа би її зачати якнайскорше. Поступування СРСР. у Манджурії і на сх. китайській зазізні з кожним днем агресивніше! Японський уряд і весь народ є думки, що вдержатися в Манджурії є для Японії питанням життя.

внесення ще на тім самім засіданні. На внесення пос. Мінсберга (Агула) ухвалено голосування й дискусію над внесенням відложити до слід. засідання, 16. III, щобто на день найближшого соймового засідання.

Льокаторський закон.

На засіданні сойму 3. III, прийшло до бурхливих сцен при третьому читанні новелі до закону про охорону льокаторів. Причиною бурі на лавах П.С. і НПС. було відкинення другої частини I. уст. новелі, котрий признає здержання підпідшкв льокаторам, котрі мають доходу 80—120 зол. З причини прикидання до порядку сидіння кетого посла, правник счинила велику авантюру. Після перерви прийнято закон про охорону льокаторів у третьому читанні.

Біржа.

Америка, дол. 7/10 — 7/12 канад. дол. 7/50 — 7/51, чеськ. кор. 0/23/00 — 0/23/21, лев 0/23/00 — 0/23/20, франк фр. 0/25/00 — 0/25/50, фр. швейц. 1/40 — 1/41, арг. фунти 35/00 — 35/51.

Золото, 24 кор. 29/50 — 30/21, 20 франк. 27/21 — 27/80, 20 марк. 34/40 — 34/90, 10 руб. 35/50 — 36/30.

Срібло, Австр. кор. 0/61/50 — 0/62/00, 3 ав. кор. 3/24 — 3/30, флорини 1/64 — 1/72, рубл. 2/64 — 2/72, рубль дрібний сріблом 1/32 — 1/35.

Пешенка краєва з 1925 р. 36/00 — 38/00 жито галицьке з 1925 р. 24/30 — 25/50, ж. миль галицький бров., — до —, овес гал. 22/50 — 23/00.

НОВИНКИ.

— **Ревізії й вештування.** Для 2. мрта в 1. годині вечір перевела польська поліція в особи двох танців агентів основу ревізії в домі, де живуть українські студенти: 1) Забавка і Гр. Голіні та учень У. П. А. Райтський і учт. П. Когутова. Поліційні агенти за бравши деякі брошури і рукописи несприятного на цей час Гр. Голіні і приарештували й Забавку.

— **Арештування комуністів.** Минулої ночі політична поліція у Львові зробила цілу низку трусів по помешканнях тих осіб підозрілих у комунізмі та протидержавній агітації. Польська преса повідомляє, що арештували десять осіб, яких признали покішю не подають до публічного відомо.

— **Бюлетені статистичні.** Дістаємо до пом. чинна така документ: 1. 11/пр. Zbiękając przez kęty dat dotychczas frekwencji dleci polaków i ruskich w zwoleczach powiatowych. Zydobosc, dnia 16. lutego 1926. Do wzwiatich Zagrodow zwolecz w powiecie Przemyskim w wyswietleniu w straszczosci zwolecz okoliczności, z dnia 3. marca 1926 L. 44/пр. 1. a dnia 2. lipca 1925 L. 102/пр. zawiadamia się w tym roku. Kuratorium OZL z dnia 10. lutego 1926 N. O. 394 L. 5. ze udzielenia dyspozycji terozem dat dotychczas frekwencji dleci polaków i ruskich w zwoleczach powiat. tak przez Zagrodow zwolecz, jak i przez rozstrzelanych uczestników jest nie do uwazania, gdyż zbieganie tych dat i dalsze ich użytkowanie nalezy wyłączone do kompetencji władz Państwowych. — W razie przekroczenia niniejszego zarządzenia zwolecz (d odu państwowi (ka) natychmiast zawiadamiać w urzędowaniu. — Przewodniczący Rady zwolecz A. Targas m.

— **Видання ілюстрації.** Василя Доманицького. В Подєбрадах (Ч. С. Р.) знавзалося видати т-во „Кооперативний фонд ім. Василя Доманицького“, що поставило собі за мету видати збірники і книжки, в яких розробляються ідеологічні підстави українського національного відродження в звязку з економічними, політичними і соціальними інтересами українського селянства, як також науково-популярні і популярні книжки, присвячені інтересам селянського життя в господарстві. В ці останні галузі т-во розвиває свою роботу на 4 секції: економічну, кооперативну, сільськогосподарську й індустріально-технічну. До цього часу т-во видало вже книжечку про Василя Доманицького (з приводу 15-х роковин його смерті) і збірник „Українська с-тська кооперація“ (з приводу 10-тих засідання „Централ“) Членська вказка до т-ва виносить 800 ч. кор. (платити також ратами) і 10 ч. кор. виносного. Адреса: Podębrady-Litwa, Ukt. Noworod. Akademii, M. Litvicki, C. S. N.

— **Бісміг на волі.** Барона Бісміга, засудженого на 4 роки в'язниці, випустили на волю за кавцією 10 тисяч зол.

— **Арештування українців на Київщині.** Радянські Галети помістили в Київ, що там арештовано колоніального ад'ютаанта для особистих доручень Петлюри Олександра Фесюка і 14 його товаришів.

бувучих учасників виступи Крайчик і Струпа. Фесюком і його товаришами заарештовано 130 Жидів, в кожному, пограбованні Габієнсон поміг їм на Дніпрі, грабівники Голіновського заарештовано під ними інших нападів і вбивств, доконаних у різних районах Київщини. Сього часу Фесюка арештовано, але не утіє ніх мовти. Над усіма арештованими відбується скопо суд.

— **Знос убитого сльотача.** В селі Залісках на Білоросійщині збито одного з вилетівших сльотачів, кооперативна галети „Разніжне Село“ Гомор в Ополоті. На місце вилету вилетіла сльотача кооп. Разніжне преса твистить, що Ополоті вилетіла галети, а підклад збігства несприймають.

— **Інститут для інженерів шляхів у Київі.** Народний Комісаріат Швейцарії остаточно вирішив питання заснування Інституту для інженерів шляхів у Київі. Про заснування такого Інституту старалися вже давно, та сприйняти комісаріат шляхів робив у тому напрямі деякі перепони. Про одержання згоди на його заснування почалися ларком освіти України влітку організації комісії для виборів Інституту. На чолі комісії став універсальний Союзного Наємного шляхів і справляв підпорядкованих залізничників. Комісія робить усі зусилля, щоб Інститут урештито вже з початком 1926—27 академічного року.

— **Астрономічна радіолабораторія в Київі.** Українська Академія Наук пообіцяла відповісти заходи серед центральних органів влади в справі одержання дозволу на відкриття астрономічної радіолабораторії в Київі. Є надія, що Академія дозвол одержить і приступить до організації.

— **Смерть пошліварського поєваді.** 16-літній Валя Шенгофер зголосився до львівського лікаря С. з проханням оглянути її, бо не пакує. Лікар stwierdza gorączkę i хотів зобразити точніший дослід. Вийшов до другої кімнати та знову вернувся, пацієнтка лежала вже мертва. Перш ніж повідомити смерті повідомля, що пошліварська секція друкати розяснення цього рідкого випадку.

— **Ловля левковичів.** В заворіжних повіт шведських вилетів хитроку, що помітив вилет селян, гроші, бунімо як заходок на пошторку до Польнянщини на роботу. Від ільчавачетти лютеї хвап по 20 зол., означив їх навіть місце зустрічі: 1 — шах. Тепер шукають митя в полі, а мітрон може вже веде агітацію в якісь повіт повіт.

— **Чехословацька — інволюційно даринаво.** Не дивлячись на широку агітацію Ч. ч. за переходом з католицизму до церкви національної (чехословацької) або на безконфесійність, Ч. С. Р. є й даліше у більше як трьох четвертих частин державою католицькою. На всіх 1313.172 мешканців живе там 103.848.333 римо-католиків і 332.382 греко-католиків. Безавісповідних є 744.507, протестантів (англіканського віросп.) 333.382, чехів лав. репріс 525.333, Жидів 354.44, еванг. бект. 233.856, гетьманського віросп. 207.906, православних 72.945 (з того на Закарпатті 61.886), старокатоликів 20.456, на сесті й на, припадає 18.3, і реко-католиків розділені так: на Закарпатті 332.451, на Словаччині 193.735, в Чехії 6.771, на Мораві 1.774, на Шлезьку 7.1. Ієрко-католиків є щодо числа вірних (коли не рахувати безавісповідних) другим по силі в роїсповідання чехословацького республіки. Разом з православними, що в 9/10 складаються також з автохтонного українського населення, український елемент у чех-сь республіки творить понад 600.000 душ.

— **Право авторської власності.** Фондівка Вителіса, Олександра Діма (сина), Густава Фрайтага і Сакер-Масоха (ім'я якого не вказано), родж. у Львові, що померли перед 30 роками, в 183 р. загасно. Відтепер їх твори є власністю загалу і нашіди цих письменників не мають ніякого права до говорарів за передачу чи переказу з творів поданих вище писемства.

— **Журнал часописних студій.** У Мюнхені почав виходити журнал „Zeitschrift für wissenschaftl. Monatschrift für nationale Zeitschrift“, видавничий проф. університету д-р Карлом Агстемом і д-р Вальтером Гайде з Гановеру. Цей журнал має на меті не тільки займатися проблемами міжнародного часописного знання і спеціальних питань журналістичної техніки, але й працювати для крайнього зближення народів та різних суспільних класів.

— **Українці в „Jahrbücher für Kultur und Geschichte der Slaven“, том I.** зшиток 2, поміщено стаття В. Галіша п. з „Українська“, — Соціалістичний „Newy Ulos Rytumun“ праміс у ч. 35 з 1925 р. у фелетоні переказав Шевченковому „Казказу“ пера п. Романа і Антониченка.

— **Слободя ч. 9.** 9 місяців: Всі хотять нашої загуби. — Куди нам дітися. — Перед великими змінами в Польщі. — Як борються з злочинцями, нападками митів? — Земельна справа на Україні. — Даровиті вилетан на Радянській Україні. — Забавка сирани. — Побудова Америки. — Смертний примус у війську. — За дами гризти. — Стригання кар за лісом шкідли. — Мовники. — Герой наших днів. — Вак-

не для новобранців. — Допиш в роман. — Сміхот.

— **З мін.** У кні „Котеліх“ іде мова про „Позути тайні“, драма в 3 актах, у головній ролі й самозов Норман Таммелд.

Д-р Лука Сафлян

лікар у Львові
прогностичний організатор клінічного поєвту, основатель „Народного Дому“, „Воскресення“, „Голоса“, в Кіровограді, Селі Сина й Хоросткові, упродовж 1913—1925 рр.

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський Театр під дирекцією М. Бойко.
Стрип Р. Сал Народного Дому.
3. III. „Либоні“.
Львів. Салі Лисенка, Шашкевича 3. 6. III. год. 3/30 початок. П'єса о 30 картинах. „Пан Теводосій“ Ветеран о год. 4. точно „Дубук“, прем'єра.
7. III. год. 3/30 початок. П'єса о 30 картинах. „Ревізор“ з Петербургу.
Прощальна вистава.
9. III. „Без вини винувати“, прем'єра.
1337

Управа Українського Товариства Диромого Євгеном з України у Львові сповіщує членів, що 7. березня 1926 р. у медію о 10. годині ранку в селі Білоричі „Просвіти“, Львів, Ринок 10, ІІІ поведуться рішні Загальні Збори. Поведення денний: 1) Затвердження протоколу попередніх Загальних Зборів. 2) Затвердження постанови Управи Товариства. 3) Справоздавання Управи Т-ва за 1925 р. 4) Звіт Ревізійної Комісії. 5) Вибір членів Управи Т-ва та Ревізійної Комісії. 6) Обрання членів Суду Частя. 7) Висновок з звіту, коли не збереться кворум за 10. год. ранку, позначачуться нові збори в тіжкє помешканні на 11. год. ранку того ж дня, котрі діїсні при вській кількості присутніх членів. 1-4

Дрібні оголошення.

УЧИТЕЛЬКА, панна, митишана без ак. киду, молода, пристійна, добра, дегідної адця, з приданн, шльде замку за шийого урядника на стації дозачайні посади у Львові, характеру з жіночої родині, доброго характеру, симпатичного, до 45. Серйозні агол шельде слати до Адміністративної „Діла“ „Велих дель“, Немцковидні остануть без відомо. 1-4

МАШИНИСТУ праміе адвокат Гутішк, анч. Львів, вул. Валова ч. 14. 1332 1-2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакції не відповід.

НАСІННЯ

ТОМАСИНУ КІСТЯНКУ

поручає на кредит

„РЕГУЛЯТОР“

Цинник на бажання даром.

ТИЖДЕНЬ ДЕШЕВИХ НОТ
в-д 25. II. — 6. III. продаж
всілякі НОТИ о 30 поч. ДЕШЕВИХ
„ГАРМОНІА“ МАГАЗИН НОТ.
1306 Львів, Романовича 11. 1-2

Ново-відкрите

муніське і муніське

ФІЗИЧСЬКЕ ЗАВЕДЕННЯ

РАДЗІВІЛЛЕР, КОРНЯТІВ І

виконує всяку працю гігієнічно, 1349 модно і дешево. 1-1

Подяка.

Український Наддніпрянський Театр під дир. Мико Бойко приносить дия сердечні подяки Управі „Народного Дому“ в Києві за прихильність і зацікавленість до театру. Зокрема дякують Вл. Голом Галіш, поштовому і господареві Іл. Чорній і тещу і сердечні устрів як також шкідливі театром. — Артисти Українського Наддніпрянського Театру під дир. М. Бойко. 1330

Заява посла Гартгласа.

Пос. Гартглас прийняв вибір.

На засіданні жидівського кола пос. Гартглас зложив заяву, в якій каже, що після наради з товаришами прийняв вибір. Події, що попередили уступлення Райха і вибір його (Гартгласа) вказують на зміну, яка послідувала в політиці кола. Кандидатури не поставили із власної волі. Сам не є прихильником опозиції для опозиції, слід перемовнювати з усім урядом, але й здобути те, що належить згідно з конституцією й договором про нац. меншості. Відповідно до виконуваних супроти Жидів урядом постанов конституції й договору про нац. меншості, Жиди будуть робити залежним своє відношення до кожного уряду. Є за признаним співжиттям із польським народом, але противиться угодовости як системи й з тою системою слід покінчити. У відповідь сен. Трускерові, яке його відношення до нац. меншостей, відповідає Гартглас, що Трускер вийшов із тоїсамі лїсти що й Гартглас, щобто „16“, бльоку нац. меншостей. Як творено цей бльоку, Жиди виходили зі заложення, що коли в Польщі 40 пр. населення неподської нац, то політика держави повинна йти шляхом націоналізму, що інші меншості, хоч є територіальні, мають багато спільних із Жидами інтересів. Тому, де жидівські інтереси не противляться інтересам інших нац. меншостей і для оборони принципів прав нац. меншостей повинні Жиди йти разом із тими меншостями. Таке було услів. виб. платформи „шиснацяти“. Від того услів Жиди не можуть відступити. То погляди Гартгласа. Доки можливе узгодити їх із поглядами більшості кола, доки можливе бути презесом. Коли тої згоди не стане, заявить сам, що уступає. Під адресу Агуди заявляє, що доки є презесом кола є ним і для тих, які не голосували на нього.

Після заяви Гартгласа вивалялася дискусія. Пос. Райсес поставив внесення, що жид. коло ухвалило з 1925 р. бути львівським супроти уряду Скішинського. Тому що екон. положення за час урядування Скішинського стало катастрофічне, що нумерус клявує с на всіх вищих школах, жидівське коло ухвалює повертати супроти уряду Скішинського до опозиції. Просив полагодити

УКРАЇНСЬКИЙ НАДДНІПРЯНСЬКИЙ ТЕАТР

під дирекцію Ніни Бойко

Салля
Лисенка
Львів.Прем'єра „Чай Тварковський“, прем'єра
„Дибук“, Ревізор в Петербурзі,
прем'єра „Возв'язки виконати“.

1330 а)

Підробки в афішках.

1-2

„Numerus clausus“.

Numerus clausus — замкнена число — якимсь апокаліптичним діалогом, всюди сущим духом відновленої польської республіки. Діалогічний Numerus clausus був відомий тільки в парській Росії; по війні, якої суттю було знищення привабливих пануючих народів, немов на главі Numerus clausus поширилася, надавши право горожанства, став як описаний, то значенням повалою у світі і середній Європі. Сюди панували Numerus clausus в Рад. Унії (як публічно-правової житті і в школах), панували в Польщі, Румунії, Мадярі, Австрії, Югославії, Італії і т. д.

Numerus clausus є наймаркантишшою ознакою сучасної доби. В часах передвоєнної „неволі“ його узагалом промовою крайньої реакції, провокацією найсмішніших громадянських почуттів, запереченням всіх здобутків XIX ст. По війні, після проголошення права нації вільно жити в основі штучки правління в державах соціалістичних і буржуазних, парламентарних і абсолютних, республіканських і монархістичних, Numerus clausus став загальним, без огляду на те, чи він провадився на національному чи соціальному підкладі. Можна сказати всю історію нової Європи, а може й цілого світа (бож нар. обмеження еміграції до Зєдин. Держав є теж відомою Numerus clausus-а), від великої війни писати під всестороннім і багато-мовним впливом: Numerus clausus!

Під поняття „Numerus clausus-а“, в сутні міститься замкненого числа, входять всі обмеження, які є — нічим іншим, тільки синонімом всяких заборон, утисків, давлень, проявів життя, топтанням природних і писаних прав одиниць і громадянства. Numerus clausus проявляється у внутрішній і закордонній політиці майже всіх держав, завершуючись міжнародною установою, Лігою Націй. На ширшу скалку припорошено Numerus clausus, здійснюючи одну з основних точок Вільсона, творячи Лігу Націй. Першим ділом її творців з двої

руки було обмежити її склад тільки до „любимців“, другим ділом було обмежити її кривуюю огорою (Рату) до упрямлених. Таким чином цей інструмент мира вже в самому заложенні став одним великим непереможним і тим самим його основне значіння звалось до нуля: Ліга стала тільки репрезентативною бач екзекутивом. Посука в тим Numerus clausus поширювався й на інші ділянки в обмежених державах, обмежуючи до замкненого числа їх армії (хоч не обмежено контингенту і відшкодувань), обмежуючи свободу їх політичних і господарських рухів не лише національ, але й унутріш. Кодифікацією Numerus clausus-а є версальський трактат зі своїми численними від- і розгалуженнями. Там же ажурно всіх обмежень, там триюмфує Numerus clausus, відтіля бере він свої життєві соки і розростається у безчисленних видах у всіх державах, у всіх громадянствах, нехтуючи все і вся. Numerus clausus є найважчою, найнебезпечнішою недугою нашої доби, є провалом всіх кращих традицій, є запереченням всіх великих ідей, ржею всіх систем правління. Імперативно нинішнього часу є боротьба зі всіма обмеженнями, боротьба з Numerus clausus-ом. І вона починається на всіх фронтах. Мій вищий заходи за постійні місяці в Союзі Народів є теж одним з проявів цієї боротьби. Коли говоримо про Лігу Націй, то слід зазначити, що в ній самій, в її ідеології, в її конструкції, в її змісті міститься льогічна суперечність. Слабкі, придавлені, невольні, заворужені думки, словами, боряться з гідрою Numerus clausus-а через шукають захисту й оборони в Союзі Народів. Досі фактично не було ще ані одного випадку, щоб ці заходи найшли свою позитивну розв'язку. І зовсім природно! Як довго Ліга Націй сама є побудована на Numerus clausus-і, так довго вона не в силі боротися з ним деще, так довго не можна найти способів на унешкідливлення цієї найстрашнішої

надуті нашої доби. Розбудова чи перебудова Ліги Націй не лише в напрямі універсальності, але й у напрямі рівноправності й рівноправності всіх народів (не лише державних) — це був би перший і єдиний вихід, доцільний засіб до ліквідації хвороби Європи, а може й цілості світа.

Очевидно, вся маташча, яка тепер злязала біля Ліги Націй з поведи аступу до неї Німеччини, тільки частинно є неспівідомим змаганням підірвати Numerus clausus. Правда, всі ті держави, як: Польща, Іспанія, Бразилія, Китай і інші, добиваючись постійного місця в Раді Ліги, мають на меті закріпити Numerus clausus, вижити зі становища підданого чинника і наїтися в гурті упрямлених, однак це з ними підуть інші. Всі будуть добиватися рівноправності і рівноправності, а це з часом мусить спричинитися перестрою Ліги Націй, якщо вона має здобути голос!

значіння в світі, якщо вона має бути справжнім промислом світа. Всі ті неспівідомі чи підспівідомі змагання підірвати і ліквідувати Numerus clausus є міжнародній установі, всі ті заходи, що мають на меті збити страшну воєнну напругу, будуть довший час мало успішні з огляду на те, що вона заузастала глибокі коріння в устрій і систему правління позачасних держав. Одною з найбільших обмежень було недоугою, не лише національ, але й комбінованою: староштанетського і російського походження, є Польща. Виступаючи постануття політично-моральної натури, вона є стійко безсила з огляду на свою внутрішню аморальність. А відомо, що аморальнішого не можна осигнути моральних здобутків. Ворота-ба з Numerus clausus-ом мусить розпочати унутрі кожної держави. Побіда моральних елементів над неморальними і аморальними буде побідою справедливості і поступу.

Ф. Ф.

„Наші за границею“.

Семен Вітик в ролі Конан Дойла.

Радянська преса визначається одною великою прикметою: вона пише правду, очевидно — з деякими відхиленнями. Особливо в засудуванні внутрішнього положення, хиб і нестач радянської адміністрації вона на службі правди і дійсності. Розуміється, коли рад. преса сходиться на шлях агітації і — зовсім природно — об'єднується з демагогією, там правда зникає, відходять на задній план. Тут радянська преса вже не зуміла визволитися від „буржуазних пересудів“.

Та найгірше маєється справа, коли йде про змалювання внутрішніх відносин на західно-українській території. Тут брехня, наклепи, викривлення й узагальнювання фактів переходить кульмінаційну точку. Читачам „Вістей“ чи „Прол. Права“ волосся мусить ставати дубом, коли читають про уладок, продажництво, нікчемність і т. д. української „дрібної буржуазії“, особливо ундяків. Перед у ці калюмніаторські акції ведуть —

на жаль — емігранти із західно-української національної території під Польщею. Чим більше їх на Рад. Україні, тим більше брехні в радянській пресі. Мабуть вони прийшли до переконання, що тільки в той спосіб вони можуть засвідчити своє перекабачення на правдивих нових, світлих пролетарських революцій. Усуваючись з воля боротьба тут, вони там яко „спеціалісти“ від наших справ сповнюють поганеньку роллю брехунів. Це почесна ролі особливо дуже припала до вподоби меншим і більшим, босякам і дрібничкам авантюристам. Довгий час доводилося нам читати у „Вістках“ про всякі смалні дуби ентузіастичного поклонника маршала Пилсудського безсмертного Марка Луцкевича, описав до нього приєднався тихий і рідкий робітник Іван Коссака, а акції обом їм позавдавав дівраг Семен Вітик. Особливо не здобили вони української ігноранції, якої самі (хіба за винятком

О. Д.-Г. КОСТЕЛЬНИК.

Нова доба нашої церкви*.

Наша українська Церква в Галичині за часів Австрії, а радше до вступлення на Митрополитський престол Андрія, нинішнього Ювілята — була кутком, скритим від світа, як у нас кажеться, — „загуміном“. А й не могло бути інакше. Вона гоїла рани, що остали на її тілі як спадщина по давній Польщі і тішилася, що в Австрії мала сяку-таку змогу піднятися, працювати для себе й рости в силах. Словом: вийшовши з марного животіння, що рівнялося руїні, наша Церква почувала, що відживає, й тишилася своїм життям — як кожний реконвалесцент по недугу. Всі її змагання були „домашні“, зсернені на місцеві й часові потреби та ідеали. Відрух світового, епохального значіння не проявлялися в ній: не знаходили врозуміння в духовенстві, ані пригожого ґрунту в обставинах. Про світове післанництво уні годі було думати в часах, коли давня Росія викорінювала унію, коли унію, коліс велика, запалалася, і тільки на нашому галицькому куті — в бігом обставин — знайшла захист у католицькій Австрії.

Мабуть найближче підходила до відрухів світового значіння відома „обрадова боротьба“ в 60-тих роках минул. століття. Очаче вона була ведена також у загуміновому душі без ширшого горизонту, без зусиль основних принципів. Була вона виразом тільки простої у тракції на Схід, або на Захід... Була доказом на те, що вібономі нашої Церкви, положеної і географічно і конструкційно між

Сходом і Заходом, ще не викінчена та що її післанництво світового значіння ще не скінчене та коліс мусить прийти у ній до епохальних відрухів. По світовій війні ті відрухи стали проявлятися чимраз сильніше. І ось настає нова доба для нашої Церкви. Оця зміна спричинена головню новими обставинами, в яких ми опинилися, а також і особами. Безперечно першою і найважливішою особою тут є наш Митрополит-Ювілянт. Не їзза достоїнства, але їзза особистих його зусиль і заслуг. Він став осередком цілої нової розбудови нашої Церкви.

Особа без відповідних обставин, обставини без відповідних осіб осталися наче деревина, що чаїте, але не приносить плоду. Однак Боже провидіння якось орудує, що для майбутніх обставин уже задалегідь посіла відповідні особи.

Вже це було знаменним „отеп-ом“ для — що так скажу — „нового курсу“ Божого провидіння щодо нашої Церкви, що її головою став нащадок старої української боярської, описля спольщеної родини. Відкріс він могутч, пристав до вбогих, щоб їм послужити. Означало це, по людськи говорячи, що Бог став шукати по світі могутніших союзників і працівників для нашої Церкви, як свого часу вишукав Савла Павла.

Першим ділом нового Митрополита, котре підготувало нову добу, було те, що він видігнув нашу Церкву на світову арену. Йому це легше приходило, бо він сам світовий чоловік, що голодіє мовами і має приступ до світових осіб і властей — а головню, що має зрозуміння, охоту й посвату в цьому напрямі. Тільки порівняймо його діяльність світового значіння в діяльність усіх наших дотеперішніх єпископів, а знаясніться, що в нас того рода єпископів ще не було, а й у світі загалом вони дуже рідкі. Закопатішнина, Корва-

тія, Боснія, Канада, Зєдин. Держави, Бразилія — всюди він вишукє Українців греко-католиків, журиться ними, опікується, їдить до них і по кілька разів, не вважаючи на неміч свого тіла. Рим, Бельгія, Голандія, Англія, Франція, Чехословаччина — і там він їде, називає звязки має конференції в ділі унії і нашої Церкви. Ша й доля, як це звичайно буває, надалася така, що його беруть як гавана на Велику Україну та в Росію, і по визволенні він і на тих територіях розвиває свою діяльність, організує в Петрограді уніятську Церкву. Значить, наповнює своєю особою і своєю ідеями положину замської кулі.

Нове в тій діяльності Митрополита-Ювілята — нове, що стає завданням нової доби, є ось що: дотепер унія припадково родилася, пригожим припадково жила (як у Австрії), в непригожому — провадила (як в Росії). Посторонні чинники викликували унію, посторонні чинники й приносили їй загибель. Усе залежало від того: чи держава владість хотіла мати унію, чи не хотіла.

Чи в віддану думки Достойного Ювілята, не знаю. Однак він мусів оцю слабу сторону історичної унії відчувати, й засувати її собі своїми думками.

Одинока можлива направи цієї слабкої — нетрівкої будови унії сама собою насувається: поставити унію на її власні ноги. Віднести її від збігу обставин, від припадку, й переробити її на самостійну, внутрішню силу, життєздатну церковну організацію. Алеж для цього передовсім потрібно одушевлення, розголосу по світі, а зараз потону впробованні живої, одушевляючої ідеології унії.

(Продовження буде).

* (Цей реферат був виступлений 25. II. II. р. на Академії в честь Митрополита о. Андрія Шептицького з нагоди 25-літнього ювілянта його митрополитства).